

דף קיב

(ע"ב) 'דור שבן דוד בא, קטגוריא בתלמידי חכמים' — נראה הטעם, דבזמן שהשטן מרגיש כי קרב קצו, הוא מתגבר ביותר להשתמש באותה סיבה עצמה שהחריבה את ביתנו כדי להאריך יותר את ימי חורבנו. וכיון שבית-שני חרב מפני שנאת חנם ופירוד, לפיכך עיקר עבודת השטן להרבות הפירוד. והוא ענין הקטגוריא בתלמידי חכמים. ולזה אמר הכתוב: **שאלו שלום ירושלם ישליו אוהביך**, דבודאי מי נקראים אוהבים, הם החרדים העוסקים בתורה ואוהבי ירושלים הכואבים את חורבנה, וגם הם מצווים לפשפש במעשיהם שלא להרחיב פירצת הפירוד בין התלמידי-חכמים עצמם, ולזה אמר 'שליו אוהביך' שיתחזקו במידת השלום להיות שקטים ושלומים, לברוח מן המחלוקת. ועל זה מסיים למען בית ד' אלקינו אבקשה טוב לך. **אמן**. (לשון הגרצ"פ פרנק זצ"ל. מובא בליקוטי 'הר צבי')

*

זאת אתאודה ליום יבוא חתנך, ואת כלה, והתפארי בעדי עדניך
 לבי יאודה לחבק בזרועות עפר ארצך, ואחשק בפי נשק אבניך
 לו אראך בהיות נבנית בנפך ופוך, יראו לצפון וים גבהי קרניך
 אכסוף ואחמד לנחמה, ותשמענה דברי מבשר בקול אזני ואזניך
 התעוררי לקראת דורך והתנערי מן האדמה, בשובו אל מעוניך
 (מתוך 'ציון עטרת צבי' לרבי אלעזר מוירצבורג)

בריך רחמנא דסייען והגיען עד כען

ג. לדברי תנא קמא הקילו בכתובה שהיא מדרבנן, שהבעל משלם לעולם כפי המעות הקלות שבשני המקומות, מקום הנישואין ומקום הגירושין. ורשב"ג סובר כתובה דאורייתא הלכך לעולם משלם כמקום הנישואין שאז נשתעבד לה, בין לחומרא בין לקולא.

המוציא שטר חוב על חברו, כתוב בו 'בבל' — מגבהו ממעות בבל. כתוב בו 'ארץ ישראל' — מגבהו ממעות ארץ ישראל. כתוב בו סתם; הוציאו בבבל — מגבהו ממעות בבל, הוציאו בארץ ישראל — מגבהו ממעות א"י.

ד. כתוב בו 'כסף' סתם — מה שירצה לזה מגבהו, כלומר ממטבע כסף הפחות [להוציא פרוטות שאין עושים אותם מכסף]. ודוקא אם כתוב בו 'מטבע' אבל 'כסף' ללא מטבע, נותן לו חתיכת כסף.

דפים קי — קיא

רה. א. האם היה מותר בזמן הש"ס לעלות מבבל לארץ ישראל, וכן לצאת מבבל לשאר ארצות?

ב. אלו שבועות השביע הקב"ה לישראל ולאומות העולם בזמן הגלות?

אמר רב יהודה: כל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה. [וכן אמר רב יהודה: כל הדר בבבל כאילו דר בארץ ישראל...]. ואילו רבי זירא (ועוד אמוראים) עלו מבבל לארץ.

ועוד אמר רב יהודה אמר שמואל: כשם שאסור לצאת מארץ ישראל לבבל, אסור לצאת מבבל לשאר ארצות.

וכן פסק הרמב"ם (מלכים ס"ה), שאסור לצאת מבבל לשאר ארצות. ופירש הכסף-משנה שבכלל 'שאר ארצות' גם ארץ ישראל, וכמימרא הראשונה של רב יהודה. ובספר 'מאור ישראל' (להגר"ע יוסף שליט"א — שבת מא) כתב ששאר ארצות דוקא, אבל מבבל לא"י מותר לעלות, שהרי מצינו להרבה אמוראים שעלו מבבל לארץ.

ב. שלש פעמים בשיר השירים נאמר השביעי אתכם בנות ירושלים... — שלש שבועות הללו למה; אחת שלא יעלו ישראל בחומה, ואחת שהשביע הקב"ה את ישראל שלא ימרדו באומות העולם, ואחת שהשביע הקב"ה את העכו"ם שלא ישתעבדו בהם בישראל יותר מדי.

ועוד שלש שבועות נוספות יש (אם תעירו ואם תעוררו — הרי כפל שבועה בכל אחת); שלא יגלו את הקץ, ושלא ירחקו את הקץ, ושלא יגלו הסוד לעכו"ם (סוד העבור או סוד טעמי תורה. ערש"י ותוס').

...בצבאות או באילות השדה — אמר רבי אלעזר: אמר להם הקב"ה לישראל, אם אתם מקיימין את השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה.

דפים קיא — קיב

רו. א. אלו מאמרים הובאו בגמרא בשבחה של ארץ ישראל [וירושלים] וישובה, ובמעלת הדר והקבור בה?

ב. אלו הנהגות החכמים הובאו בגמרא בענין חיבתם לארץ ישראל?

א. לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה עכו"ם, ואל ידור בחו"ל ואפילו בעיר שרובה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו א-לוה, וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו א-לוה... כאילו עובד עבודת כוכבים (כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבד אלהים אחרים).

אמר רבי אלעזר: כל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עון...

אמר רב ענן: כל הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבת... ואמרו שאינו דומה קולטתו מחיים

לקולטתו לאחר מיתה. רבה ורב יוסף אמרו שניהם: כשרים שבבל — ארץ ישראל קולטתן, כשרים שבשאר ארצות — בבל קולטתן.

[אמר רבי אלעזר: מתים שבחוץ לארץ אינם חיים... אלא צדיקים שבחו"ל מחילות נעשות להם בקרקע. (לכך הטריחו יעקב ויוסף להעלותם לארץ, שחששו שמא לא יזכו למחילות). ורבי אבא בר ממל חולק. מעשה באחד שהיה מצטער על אשה אחת (שנתן בה עיניו והיא בחו"ל), כיון ששמע כזאת (שמתי חו"ל אינם חיים) גלגל בעצמו עד יום מותו].

עתידיים צדיקים שמבצבצים ועולים בירושלים... [עתידיים צדיקים שיעמדו במלבושיהם...]. מעשה באדם שנפלה לו יבמה בחו"ל, ולא הרשהו רבי חנינא לירד מהארץ ליבמה. ודוקא אם משתקע שם, אבל על מנת לחזור מותר. (עפ"י תוס' ע"ז יג. רמב"ם מלכים ה, ט וקס"ף משנה).

עתידיה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת... עתידיה חטה שתתמר כדקל ועולה בראש הרים... הקב"ה מביא רוח מבית גזויו ומנשבה עליה ומשרה את סלתה ואדם יוצא לשדה ומביא מלא פיסת ידו וממנה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו... עתידיה חטה שתהא כשתי כליות של שור הגדול. ואל תתמה, שהרי שועל קינן בלפת ושקלוהו ומצאו בו ששים ליטרין בליטרא של צפורי. תניא אמר רב יוסף: מעשה בשיחין באחד שהניח לו אביו שלשה בדי חרדל ונפשה אחד מהן ונמצאו בו תשעה קבין חרדל ועציו סיככו בו סוכת יוצרים. ועוד מובאים בגמרא כמה וכמה תאורים על גודלם של פירות א"י ורוב ברכתם. למה ארץ ישראל נמשלה לצבי לומר לך מה צבי זה אין עורו מחזיק בשרו אף א"י אינה מחזקת פירותיה. דבר אחר, מה צבי זה קל מכל החיות אף א"י קלה מכל הארצות לבשל את פירותיה. אי מה צבי זה קל ואין בשרו שמן אף א"י קלה לבשל ואין פירותיה שמנים, ת"ל זבת חלב ודבש — שמנים מחלב ומתוקים מדבש. עתידיים כל אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות...

ב. רבי זירא בעלותו ארצה לא מצא גשר, היה עובר במיצר (— חתיכת עץ צרה המושלכת בנהר). וכשהוכיחו צדוקי על בהילותו. אמר לו: מקום שמששה ואהרן לא זכו לו, מי יאמר שאני יזכה. רבי אבא היה מנשק סלעי עכו מרוב חיבתו אל הארץ. רבי חנינא מתקן מכשולי העיר (שלא יצא שם רע על הדרכים. רש"י. והתוס' פרשו על פי המדרש, היה שוקל אבנים בלכתו לארץ, כל זמן שהיו קלות אמר עדיין לא נכנסתי לארץ ישראל, כיון שמצאן כבדות אמר אין אלו אלא אבני א"י). רבי אמי ורבי אסי היו עומדים ועוברים מהשמש לצל ומהצל לשמש (כדי שלא יוכלו להתרעם על ישיבת ארץ ישראל). רבי חייא בר גמדיא היה מתגלגל בעפרה (כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו).

הרחמן הוא יזכנו להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם
ללמוד וללמד לשמור ולעשות